

LUNDS
UNIVERSITET

De ohörda viljorna

En kvalitativ studie om unga tjevers uppfattningar om sin delaktighet i det egna bostadsområdets offentliga rum

Författare: Frida Bondeson & Ellinore Schultz

Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp

Beteendevetenskapligt kandidatprogram

Lunds universitet, sociologiska institutionen VT 2014

Handledare: Magnus Karlsson

De ohörda viljorna- En kvalitativ studie om unga tjejers uppfattningar om sin egen delaktighet i områdets offentliga rum

Bondeson, Frida & Schultz, Ellinore

Kandidatuppsats: SOCK01, 15 hp

Beteendevetenskapligt kandidatprogram

Sociologiska institutionen

Lunds universitet, vårterminen 2014

Handledare: Magnus Karlsson

Sammanfattning

Syftet med studien är att få förståelse för unga tjejers upplevelser om sitt eget deltagande och anspråkstagande i det offentliga rummet i ett socialt utsatt område i Malmö. Detta rör förvaltningen gatukontoret inom Malmö stad som är ansvariga för utformningen av det offentliga rummet. De har uppfattningen att unga tjejer är en grupp som inte hörs i deltagarprocesser när det gäller det offentliga rummet samt inte heller tar anspråk på detsamma. Studien ämnar därför ta reda på hur situationen rörande unga tjejers uppfattning om det egna deltagandet ser ut i utformningen och anspråkstagandet av det offentliga rummet. Syftet uppfylls genom kvalitativa intervjuer med unga tjejer i ett socialt utsatt område, samt med anställda från gatukontoret. Bearbetningen av materialet har till största del skett genom kodning utifrån teoretiska utgångspunkter från främst ett intersektionellt perspektiv. Resultatet visar att unga tjejer har en vilja till delaktighet men att den begränsas av faktorer som killars fysiska uttryck i området, sociala förväntningar på tjejerna, okunskap och ett lågt förtroende för att kunna påverka i realiteten. Vidare menar tjejerna att de vill ta för sig mer men att det är svårt då de inte känner sig prioriterade i området. Analysen visar det blir viktigt för gatukontoret att arbeta målgruppsfokuserat på just unga tjejer och att stödja dem i processen att ta områdets fysiska yta i anspråk, något som idag ligger till förmån för främst killarna.

Nyckelord: Unga tjejer, offentliga rummet, socialt utsatt område, deltagande, anspråk, kunskap och intersektionalitet

Tack...

Vi vill rikta ett stort och hjärtligt tack till de tjejer vi intervjuade, era upplevelser och berättelser är nyckeln i denna uppsats. Vi vill även tacka de anställda på Malmö stads gatukontor som vi fick intervjua, samt våra rådgivare på samma förvaltning. Sist men inte minst vill vi tacka vår handledare Magnus Karlsson för kloka råd och utredning av frågetecken under skrivandets gång.

Innehållsförteckning

1	Inledning	5
2	Bakgrund	6
2.1	Barn och ungas rättigheter	7
2.1.1	<i>Barnkonventionen</i>	7
2.1.2	<i>Barnombudsmannen</i>	7
2.1.3	<i>Jag bor i Malmö</i>	8
3	Syfte och frågeställningar	9
4	Definitioner	10
5	Tidigare forskning	11
5.1	Redskap för att skapa en plats i samhället	11
5.2	Förväntningar på tjejer och killar	12
5.3	Unga är också medborgare	12
5.4	Socialt medborgarskap och social delaktighet	13
6	Teoretiska utgångspunkter	14
6.2	Känsla av sammanhang	14
6.3	Vikten av olikheter	15
6.4	Etablerade och outsiders	16
6.5	Genussystem	17
7	Metod	18
7.1	Urval	18
7.1.1	<i>Unga tjejer</i>	18
7.1.2	<i>Gatukontoret</i>	19
7.2	Kvalitativ metod	19
7.2.1	<i>Fokusgruppsintervju</i>	20
7.2.2	<i>Enskilda intervjuer</i>	20
7.2.3	<i>Reflektioner rörande kvalitativ metod</i>	20
7.3	Intervjuförfarandet	21
7.3.1	<i>Förberedelser</i>	21
7.3.2	<i>Genomförande</i>	21
7.3.3	<i>Svårigheter</i>	22
7.4	Bearbetning av materialet	22

7.5 Forskningsetik	23
7.6 Kunskapsanspråk	24
8 Resultat	25
8.1 Gemenskap som verktyg för delaktighet	25
8.2 Tjejer och killar	26
8.2.1 <i>Sociala förväntningar</i>	26
8.2.2 <i>Fysiskt uttryck</i>	27
8.2.3 <i>Resurser</i>	28
8.3 Kunskap är makt	30
8.4 Brist på förtroende	33
9 Analys	34
9.1 Gemenskap som verktyg för delaktighet	34
9.2 Förväntningar på tjejer och killar	35
9.2.1 <i>Sociala förväntningar</i>	35
9.2.2 <i>Fysiskt uttryck</i>	36
9.2.3 <i>Resurser</i>	37
9.3 Kunskap är makt	37
9.4 Brist på förtroende	38
10 Slutsatser	40

1 Inledning

Vilka röster hörs när det gäller utformningen av det offentliga rummet? Vilka tar plats i rummet som ska vara till för alla? Vilka gör det inte? Detta är frågor som är viktiga i planerandet och utformandet av en stad som ska vara till för alla, med likheter som olikheter. Tillika är det viktigt ur ett rättighetsperspektiv, då alla medborgare teoretiskt sett har samma rättigheter till inflytande men det likväl är vissa grupper som inte tar sin rätt att uttrycka sina åsikter, till stor del på grund av strukturella hinder.

Denna forskningsstudie springer ur ett samarbete med Malmö stads gatukontor. Gatukontoret arbetar med att förvalta och utforma det offentliga rummet, det vill säga stadsmiljön som ligger mellan husväggarna, såsom parker, gator och andra offentliga platser (Malmö stad, u.å.). Gatukontoret jobbar aktivt med att leva upp till devisen *ett Malmö där man hellre är ute än inne*. Därmed finns ett intresse och ett mål hos förvaltningen att ta del av och involvera alla medborgargrupper och deras synpunkter för att staden ska vara till för just alla och bidra till mångfald och hög trivsel (ibid). Det fanns önskemål från gatukontorets sida att göra en djupare analys gällande medborgardeltagandet i det offentliga rummet, då det förekom en upplevelse bland anställda att det är vissa grupper som hörs mindre i planeringsprocesser samt tar mindre plats i anspråk när det gäller det offentliga rummet. Som sociologer finner vi detta intressant, och som ett samhällligt problem med en uppenbar jämställdhetsaspekt, att vissa grupper av människor syns och hörs mer än andra i utformandet och anspråkstagandet av det offentliga rummet. En grupp som man på gatukontoret uppfattar svårigheter med att nå i deltagarprocesser är unga tjejer. Då vår uppfattning är att de unga i allmänhet är viktiga för framtiden ur ett samhällligt perspektiv är det viktigt att man tidigt inbjuds till att vara en del av samhället och ta del av de demokratiska processerna. Forskningsstudien ämnar därför undersöka en grupp unga tjejers uppfattningar om sitt deltagande och involverande i det offentliga rummet och att få förståelse för exempelvis vilka hinder och möjligheter de ser för deltagandet i det egna områdets fysiska miljö.

2 Bakgrund

Det finns redan existerande forskning gällande unga människors deltagande, eller snarare icke-deltagande, i samhället. Gatukontorets egna uppfattningar är att det är de privilegierade grupperna som hörs och syns i samrådsprocesser och medborgardeltagande i utformningen av det offentliga rummet. Det som saknas i dagens forskningsläge är ett fokus på gruppen unga tjejer; ofta har tidigare studier samlat både unga tjejer och killar under begreppet "unga människor" vad det gäller deltagande i samhällets utformning. Eftersom gruppen unga tjejer uppfattas som mindre synlig i både utformningen av det offentliga rummet och anspråkstagandet av det så är studiens utgångspunkt just unga tjejer. Forskningen begränsades också till unga tjejer i ett specifikt område i Malmö. Malmö är Sveriges tredje största stad och staden präglas av en stor inflyttning samt en hög mångfald när det gäller bland annat ålder och etnicitet (Malmö stad, 2014). Val av område i Malmö motiveras av intresset att söka kunskap från unga tjejer i ett område som präglas av en relativt låg socioekonomisk status och där den sociala hållbarheten anses vara låg (Malmö stad, 2010). Området har blivit utvalt av Malmö stad för att ingå i satsningen Områdesprogrammen där områden får extra resurser att göra dem tryggare och mer socialt hållbara (ibid). Vi upplever inte att det finns tillräcklig forskning på gruppen unga tjejers deltagande i ett socialt utsatt område, då tidigare forskning främst har fokuserat på det offentliga rummet i sin helhet. Unga tjejer är redan en grupp som inte hörs i deltagarprocesser, lägger man då till ytterligare en aspekt så som att bo i ett utsatt område så är vår förhoppning att dessa unga tjejer har ännu svårare att synas och höras i dessa processer. Forskningen tar därmed sin utgångspunkt i ett intersektionellt perspektiv. Det finns också tidigare forskning om ungas deltagande överlag i samhället, men vi har specifikt riktat in oss på utformningen av det offentliga rummet. Utöver dessa tjejers upplevelser blev det också intressant att ta reda på anställda på gatukontorets uppfattningar i hur arbetet med involveringen av unga tjejer i utformandet av det offentliga rummet ser ut. Detta blir av betydelse i syftet med forskningen då det är de som har ansvaret för att involvera medborgare i utformningen av det fysiska stadsrummet. En helhetsbild kring tjejernas möjligheter till deltagande kunde på detta vis skapas. Då vi själva är unga kvinnor har vi gemensamma beröringspunkter med de unga tjejerna i studien, vilket ger oss förförståelse för deras situation och ett personligt intresse för just denna målgrupp och temat för studien.

2.1 Barn och ungas rättigheter

Som grund till denna studie ligger en rad teoretiska rättigheter. På internationell nivå stärks barns och ungas rätt genom den internationella barnkonventionen, och på en nationell nivå ansvarar barnombudsmannen för genomförande och uppföljning av just barnkonventionen. Vidare finns på lokal nivå en policy inom Malmö stad som stärker ungas rätt till inflytande i den egna staden. Genom dessa rättigheter och policys stärks barn och ungas teoretiska rätt till inflytande, delaktighet och involvering i frågor som rör det egna livet, området och samhället.

2.1.1 Barnkonventionen

Barnkonventionen är den första överenskommelsen internationellt som behandlar och fastställer just de specifika rättigheterna som barn har (Socialdepartementet, 2014). I Sverige innehar Barnombudsmannen en viktig roll när det gäller genomförandet samt uppföljningen av barnkonventionen inom kommuner, landsting och statliga myndigheter.

Barnkonventionens första artikel fastställer att barn är varje människa som är under 18 år och rör därför studiens målgrupp unga tjejer (ibid). Artikel nummer tre utgör en av grundprinciperna och denna rör det grundläggande att det är barnets bästa som ska komma i det främsta rummet oavsett om det gäller domstolar, myndigheter, sociala välfärdsinstitutioner etcetera. Artikel nummer 12 berör inflytande och delaktighet för barn, och att barn ”som är i stånd att bilda egna åsikter” (ibid, s. 29) ska ha rätten att uttrycka sina åsikter fritt i alla de frågor där barnet rörs.

2.1.2 Barnombudsmannen

Barnombudsmannen (u.å.) har tagit fram en policy rörande barn och ungas rätt till inflytande i kommuner och landsting. BO menar att det är först de två senaste decennierna som barn och unga har börjat ses som självständiga individer med egen vilja och åsikter. Genom flera olika politiska bestämmelser kommer det tydliga budskapet från riksdag och regering att barn och unga är en resurs i samhället och det är viktigt att de involveras i praktiken. För att detta ska uppnås: ... *behöver former och synsätt utvecklas som gör att barn och unga själva upplever att de tas på allvar och att deras röster görs hörda i de lokala och regionala verksamheterna och beslutsprocesserna* (ibid, s. 1). Barn och ungdomar har inte rösträtt och de formella möjligheterna för dem att höras i de kommunala beslutsprocesserna är därför begränsade. Detta innebär att samhället måste utforma sätt som ger barn och unga möjligheter att påverka och involveras. Om de görs delaktiga så kommer de att utvecklas positivt personligen, de får större självförtroende, en känsla av att man är värdefull och att ens åsikt kan göra skillnad (ibid).

2.1.3 *Jag bor i Malmö*

Kommunfullmäktige i Malmö antog i mars 2012 en policy för ungas inflytande i Malmö. Policyn med namnet *Jag bor i Malmö – Policyn för ungas inflytande* består av sex grundprinciper och har tagits fram av politiker, tjänstemän, ungdomar och föreningsliv (Malmö stad, 2012). Policyn ska fungera som vägledare för politiker och tjänstemän när de arbetar med frågor som handlar om Malmös utveckling. Det viktiga med policyn för ungas inflytande är att sprida budskapet att alla malmöbor behövs och är viktiga när det gäller utvecklingen av staden (ibid). Malmö ska vara en stad där ungas engagemang och initiativ stöds, samt att de unga malmöborna ska få förutsättningar för inflytande i beslutsprocesser. Dessutom ska man enligt policyn prata *med* och *inte om* unga medborgare, och ha förståelse för att de unga malmöborna har expertkunskap när det gäller att vara ung i Malmö (ibid).

3 Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att undersöka hur unga tjejer i ett socialt utsatt område i Malmö upplever sina möjligheter att ta plats i det offentliga rummet i det egna området samt hur de upplever att de involveras i utformandet av detsamma. Vidare avser studien att undersöka hur anställda på gatukontoret inom Malmö stad uppfattar involveringen av unga tjejer i arbetet med utformning av det offentliga rummet. Ur ett större perspektiv är syftet att denna kunskap kan användas av förvaltningar som gatukontoret och att det ska bidra till förståelse i deras fortsatta arbete med involvering av specifika grupper så som unga tjejer i utformningen av det offentliga rummet och andra involveringsprocesser.

Utifrån detta syfte har vi utformat en huvudfrågeställning samt en underfråga som bidrar till en mer omfattande förståelse av det vi ämnar undersöka.

- **Hur upplever unga tjejer i socialt utsatt område i Malmö möjligheten att vara delaktiga i det egna området; det vill säga att ta det offentliga rummet i anspråk och att vara involverad i utformandet av detsamma?**
- Hur upplever anställda på gatukontoret involveringen av unga tjejer i utformningen av det offentliga rummet?

4 Definitioner

Unga

Vi har valt att undersöka just *unga* tjejers upplevelser. Vår definition av unga grundas i *Jag bor i Malmö – Policy för ungas inflytande* (2012). Definitionen på ung i denna policy är 13-25 år och då vi gjort vår studie inom Malmö stad valde vi att nyttja deras definition av ung.

Socialt utsatt område

När vi talar om det utvalda området kallar vi det för ett *socialt utsatt område*. Denna definition grundas i Malmö stads Områdesprogram för området, där det lyfts fram att det finns sociala problem och att Områdesprogrammets syfte därmed är att stärka områdets sociala hållbarhet (Malmö stad, 2010).

Offentliga rummet

Med det *offentliga rummet* syftar vi till gatukontorets definition; allt från gator, torg, till parker och liknande i Malmös utemiljö (Malmö, u.å.). När vi talar om de unga tjejernas upplevelser av det egna deltagandet i det offentliga rummet i området, så syftar vi till deras deltagande på offentliga platser i just det egna området, inte offentliga platser i övriga staden.

5 Tidigare forskning

Genom den tidigare forskningen har vi ringat in kunskap kring området om unga medborgare och delaktighet i det offentliga rummet och samhället. Sernhedes studie om unga killars deltagande i en förort i Göteborg, Boverkets rapport gällande ungas deltagande i det fysiska rummet samt Jacobsons studie med fokus på skillnader mellan unga tjejer och killars upplevelser av deltagande utgör alla grunden till vår förståelse inför vår egen studie. Ambjörnssons studie av unga tjejer och reproducerandet av könsliga normer är forskning som vi valt att ta del av efter vår egen studies intervjuer där vi fick kunskap och förståelse för att detta tema var viktigt i förhållande till de unga tjejernas deltagande i det offentliga rummet.

5.1 Redskap för att skapa en plats i samhället

Ove Sernhede (2007) har studerat hur livsvillkor och kulturella uttryck ser ut bland unga män med invandrarbakgrund i Göteborgsförorten Angered samt deras anknytning till musikstilen hiphop. Faktorer som musik, dans, kläder etcetera menar Sernhede skapar en känsla av samhörighet inom ungdomsgrupper och genom dessa gemenskapsfaktorer övervinns hinder som annars stått i vägen i vardagen. Sernhede menar vidare att det är viktigt att det finns arenor för ungdomarna att ta plats och mötas på: *En viktig aspekt av arbetet med att bryta segregationsmönstren handlar om att erbjuda ungdomarna från dessa områden, 'invandrarungdomar' såväl som 'svenskar' – killar såväl som tjejer – möjligheter att framställa sig själva. Därutöver behövs arenor där man kan framträda och mötas* (ibid, s. 243). Området i Sernhedes studie (ibid) betraktas som ett utsatt bostadsområde likt området i vår studie. Han pratar om dubbelheten i området: *Det finns å ena sidan fog för de massmediala bilderna av utanförskap och isolering. Men det finns å andra sidan också starka gemenskapsband, spontanitet och värme mellan människor. Dessa båda världar existerar sida vid sida* (ibid, s.72). Sernhede lyfter även vikten av att det finns kanaler där ungdomar kan göra sina röster hörda: *Svårigheterna för marginalgrupperna att identifiera sig med det samhälle de trots allt lever i är också beroende av svårigheterna att på egna villkor och via egna kanaler göra sina röster hörda* (ibid, s. 34). I Sernhedes studie, som övervägande fokuserar på unga killar, så intervjuas även ett fåtal unga tjejer. Många av dessa tjejer lyfter fram, och är negativa till, det typiska de ser hos de egna ”invandrarfamiljerna”; flickorna hjälper till mer hemma, och de är betydligt mer hårt hållna än sina egna bröder säger de själva. Tjejerna upplever att killarna får vara ute längre än tjejerna. Flickorna som Sernhede intervjuat speglar inte sig själva lika mycket i förorten – de har mer annat bredvid (ibid).

5.2 Förväntningar på tjejer och killar

Fanny Ambjörnssons reflektioner i sin avhandling *I en klass för sig* (2004) om hur normer tillskrivs de båda könen blir av relevans för vår studie. Hon påvisar hur normerna bidrar till att skapa och reproducera beteende och i sin tur strukturer som av samhället och medborgare ses som självklara och därmed blir svårföränderliga (ibid). Ambjörnsson hänvisar i sin studie till hur arbetarkillar i England skapade en motkultur mot det som de utifrån kände sig tvingade att göra. I detta fall handlade det om skolan; de gjorde tvärtemot vad de blev tillsagda och provocerade på alla tänkbara sätt. Deras framtid inom industrin som de visste skulle bli deras liv förknippades med maskulinitet och status, vilket de upplevde som positivt (Ambjörnsson, 2004). De strävade efter en maskulin gemenskap som konstruerades som en motpol till det som förknippades med femininitet och social underordning. Arbetarkillarna och deras strävan efter att hålla ihop gruppen gentemot andra grupper och normer liknar det förhållande som råder mellan tjejerna och killarna i området där vi gjort vår studie. Män söker efter det som strukturellt sett har kommit att bli det maskulina och skapar utifrån detta en gruppidentitet och vill ta avstånd och förhindra att femininiteten går över gränsen till deras grupp, tätt sammanhållen av maskulina normer (ibid).

5.3 Unga är också medborgare

Denna rapport från Boverket har många beröringspunkter med vår studie och ringar in området och problematiken med barns och ungas deltagande i utformandet av det fysiska rummet (Tallhage, 2000). För att ett samhälle ska kunna kallas en demokrati så måste alla ges möjlighet att involveras i planering och liknande processer. Utemiljön som vi befinner oss i är skapad av vuxna människor och sällan planerad efter ungas behov, även om detta är något som har börjat tas hänsyn till mer de senaste åren. Det kan vara så att vuxna inte känner till de platser som unga befinner sig på och som utvecklar dem, och därför är ungas perspektiv mycket nödvändigt att ta del av (ibid). Formellt så erbjuds idag alla, med hjälp av lagar och regler, ett deltagande men ändå är detta väldigt lågt från unga människor. Detta kan förändras genom att de som fattar beslut skaffar sig kunskap, upprättar en respekt och visar ett genuint intresse för dessa unga människor, och att de unga börjar ses som en resurs, inte som en börda. Det krävs en hel del energi och anpassning för att involvera ungdomar, att involvera dem på deras villkor och ta sig till platser och på tider som passar dem. Tallhage menar att *när ungdomar beskriver sin verklighet talar de ofta om... stängda dörrar, ingenstans att vara och ingen som lyssnar* (ibid, s. 111). Barn och unga är experter på den miljö de befinner sig i och de använder utemiljön annorlunda än de vuxna, därför bör de unga involveras i utformandet

av området. Tallhage menar vidare att ofta är de offentliga platserna för unga *för* välplanerade, och detta kan hämma deras användande av uterummet. Det behövs tomma, ogjorda ytor där de själva kan skapa sin plats och utforma den (ibid).

5.4 Socialt medborgarskap och social delaktighet

Detta är en studie som undersökt hur unga tjejer och killar upplever sina förutsättningar för social delaktighet i samhället (Jacobson, 2008). Det vi tog fasta på i denna forskning är upptäckten att det fanns en skillnad i uppfattningar mellan tjejerna och killarna hon intervjuade. Tjejerna hade en mer optimistisk framtidssyn än killar, och tjejerna uttryckte mer tydligt än killarna att de ville hjälpa människor i samhället och bidra till samhällets utveckling. Samtidigt upplevde tjejerna svårigheter i att göra handling av detta, då de inte kände sig integrerade eller delaktiga i samhället (ibid). Tjejerna ställde också högre krav på sig själva att ta ett aktivt ansvar och engagera sig i samhället men kände inte förmågan att omvandla detta engagemang i praktiken, vilket författaren tolkar som en konsekvens av att *samhällsstrukturen med inbyggda maktassymmetrier såsom kön och etnicitet är ett hinder i förverkligandet av ett fullvärdigt subjektivt socialt medborgarskap* (ibid, s. 165).

6 Teoretiska utgångspunkter

De teoretiska utgångspunkterna för studien betonar olika aspekter av att vara delaktig i det offentliga rummet; vikten av delaktighet samt möjligheter och hinder för densamma. Det intersektionella perspektivet genomsyrar hela studien då stor vikt läggs vid de samspelande multidimensionella faktorerna som påverkar deltagandet i det egna områdets offentliga rum. Vidare skapas förståelse för möjligheter och hinder när det gäller deltagande i det offentliga rummet genom Antonovskys begrepp KASAM, Sennetts teori kring vikten av olikheter i det offentliga rummet, Elias syn på etablerade och outsiders i ett område samt Hirdmans begrepp genussystem som förklarar hur det kvinnliga och manliga särhålls och värderas på olika sätt.

6.1 Intersektionalitet

Den tydligaste teoretiska utgångspunkten i forskningen ligger i att förklara medborgardeltagandeprocesser, så som utformningen av det offentliga rummet, utifrån ett intersektionellt perspektiv. Genom att applicera ett intersektionalitetsperspektiv på deltagarprocesserna kan man få förståelse för hur ojämlikheter skapas och reproduceras och vilka faktorer som samspelar i denna ojämlikhet (De los Reyes & Mulinari, 2005). Maktstrukturer, diskriminering och involvering i samhället skapas och reproduceras genom olika faktorer som ålder, kön, klass och etnicitet. Det intersektionella perspektivet är en slags kritik mot en endimensionell syn som finns gällande förtryck och maktstrukturer i samhället, att dessa har sin utgångspunkt i att fokusera på exempelvis endast kön eller endast ålder (ibid). Genom det intersektionella perspektivet kan man få förståelse kring alla delar som gemensamt bidrar till att maktstrukturer kan skapas och upprätthållas. Detta perspektiv används som ett analytiskt hjälpmedel för att få förståelse för hur olika kategorier samspelar med varandra. Perspektivet grundades då det uppmärksammades att alla kvinnor inte delar samma erfarenheter och har samma möjligheter trots att de är kvinnor. Det finns andra faktorer som spelar in och dessa faktorer bör uppmärksammas för ytterligare förståelse (ibid).

6.2 Känsla av sammanhang

Att få vara med och delta och bestämma i samhällsprocesser handlar också om aspekter av meningsfullhet och tillhörighet, något vi kommer att diskutera med hjälp utav Antonovskys (2005) teori om KASAM - känsla av sammanhang. Att känna att man är viktig för sitt område och platsen man bor på och känner ett ägandeskap för detsamma är kritiskt för att känna att man har en identitet och tillhörighet. KASAM-begreppet innehåller komponenterna

begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet, som alla bidrar till att påverka hur man upplever sin situation och vilken kontroll man har över den (ibid). Begriplighet innebär att man förstår vilka konsekvenser handlingar får. Hanterbarhet handlar om att känna att man har och kan använda verktyg för att påverka sin situation och mening handlar om att man känner en meningsfullhet över sin situation. Antonovsky menar att man måste hitta en egen väg och inte tvingas in i någon annans ordning eller maktstruktur (ibid). Teorin erbjuder en förklaring till vikten av att involveras i sin närmiljö och samhällsprocesser överlag.

6.3 Vikten av olikheter

I sin teori, som visserligen är från 1960-talet men ändå fortfarande aktuell, menar Sennett (2008) att vi måste omforma samhället till att tillåta och framhäva människors olikheter. Det är viktigt att människor, framför allt i unga år, får prova på att hitta sin egen identitet och inte bli tvingade av samhället att passa in i en trång mall (ibid). Genom olikheter i samhället kan mångfald, frihet och vänskap skapas där människor umgås och utvecklas med varandra. Sennett menar att stadsplanerarna ligger bakom mycket av att människor måste anpassa sig efter hur samhället är byggt och inte tvärtom. I ungdomen läggs grunden till att utforska, upptäcka och utvecklas till en egen individ, något Sennett menar är svårt då samhället bara erbjuder vissa lösningar. Unga människor skulle enligt Sennett kunna möjliggöra mångfald i samhället (ibid). Han menar att en stad i ett visst kaos har ett mänskligt värde, kaoset är tillåtande och tillför vitalitet. Sennett uppmärksammade och tog del av mycket forskning som visade hur människor med viss ålder, etnicitet och klass sköts undan i samhället (ibid). Samhället har gjorts simpelt rent funktionellt i syfte att göra alla till en homogen grupp. Sennett förespråkar att det fysiska offentliga rummet istället ska prägla heterogeniteten i samhället (ibid). Vår forskning är ytterligare relevant ur denna aspekt, då det motiverar att undersöka tjejernas uppfattning kring det egna deltagandet i syfte att öka jämlikheten och heterogeniteten i deltagandet.

6.4 Etablerade och outsiders

På 1960-talet undersökte Elias (2010) ett litet samhälle i England som var uppdelat i olika delområden där det utifrån inte gick att se någon större skillnad. Elias kunde dock genom sin studie av samhället se att det fanns tydliga skillnader mellan vad han kallade zon 2 och zon 3. Skillnaderna återfanns i de olika zonernas förmåga till integration, och förmågan att hålla samman invånarna. Skillnaden mellan befolkningen i de olika zonerna bestod i att människorna som befolkade zon 2 hade bott i området i två eller fler generationer tillbaka, medan zon 3 befolkades av invånare som var relativt nya utan någon tidigare anknytning till området (ibid). Elias myntade genom studierna begreppen etablerade och outsiders. De redan etablerade invånarna som befolkade zon 2 ansåg att de så kallade nykomlingarna i zon 3 utgjorde ett hot mot den egna gruppens etablerade normer och värderingar. Lösningen för de etablerade blev att utöva makt gentemot de nya invånarna genom att stänga ute nykomlingarna från fullt deltagande i samhället. Samtidigt använde de etablerade sin sammanhållning som vapen gentemot gruppen av outsiders för att hålla en distans. Genom att

stämpla invånarna i zon 3 som lägre stående så behöll invånarna i zon 2 den egna ledande positionen. Samtidigt bidrog man till att forma outsidersgruppens självbild som därmed blev svag och hindrar deras möjlighet till integrering i området (Elias, 2010).

6.5 Genussystem

Genussystem är en könslig ordningsstruktur som fungerar som en förutsättning för att andra ordningar ska kunna existera, exempelvis sociala, politiska och ekonomiska (Hirdman, 1988). Detta system ska förstås som en beteckning på olika processer, föreställningar och fenomen som i sin tur ger upphov till mönstereffekter. Genussystem består av två olika logiker där den ena handlar om att det finns en dikotomi, en uppdelning mellan det som är kvinnligt och manligt. Vidare handlar den andra logiken om hierarki; att det manliga utgör normen och därmed det normala. Särhållandet skapar strukturer där sysslor, egenskaper och liknande särhålls och tillskrivs kvinnor respektive män (ibid). Uppdelningen i sin tur fungerar meningsskapande vilket innebär att sysslor, egenskaper och platser är vad människor orienterar sig efter. Vidare så bidrar detta till att skapa en hierarki mellan det kvinnliga och manliga och det manliga som då utgör normen tillskrivs en högre maktposition och ett högre värde. Det är genom särhållning som den manliga normen blir legitim. En uppdelning som gjorts är till exempel genom det offentliga och privata där mannen förknippas med det offentliga livet medan kvinnan har stått för hushållssysslor i det privata (ibid). Denna uppdelning mellan kvinnligt och manligt i anspråkstagandet av det offentliga rummet i området blir tydligt i vår studie och vi kommer att använda Hirdmans teori om genussystemet för att söka förklaringar kring unga tjejers möjlighet till delaktighet i det egna området.

7 Metod

För att få förståelse för unga tjejers upplevelser av delaktighet i det egna området och för att ta reda på hur anställda på gatukontoret ser på involveringen av unga tjejer i utformningen av det offentliga rummet, så valde vi att genomföra en fokusgruppsintervju med unga tjejer i det utvalda området, en fördjupad intervju med en av tjejerna samt enskilda intervjuer med anställda på gatukontoret.

7.1 Urval

7.1.1 Unga tjejer

När det gäller urvalet av informanter till studien fanns det, som nämnt tidigare, en önskan från gatukontorets håll att undersöka just unga tjejers uppfattning om det egna deltagandet och viljan till deltagande i utformandet av det offentliga rummet. Studien tar därmed inte hänsyn till killarna i områdets åsikter. Vi valde, som nämnt, att specificera urvalet ytterligare genom att utgå från unga tjejer i ett specifikt område i Malmö, ett socialt utsatt område som ingår i Områdesprogrammen. Då vi var intresserade av att ta del av de unga tjejernas upplevelser och erfarenheter av det offentliga rummet och huruvida de upplever att de tar plats i detsamma så lämpade det sig bäst med en kvalitativ metodform och därmed fanns det ingen anledning för oss att välja ett brett urvalsområde. Vi fick kontakt med en anställd inom Områdesprogrammet i det utvalda området som har god kontakt med unga tjejer där och därmed blev hen vår så kallade ”gatekeeper” (Hennink et al, 2011). Genom vår gatekeeper fick vi kontakt med en ledare för en grupp unga tjejer i området och hon blev tillika vår kontakt med gruppen. Ledaren för tjejgruppen ansvarade sedan för att bjuda in unga tjejer från området till vår planerade fokusgruppsintervju. Därmed kom urvalet gällande de unga tjejerna i området att formas av en kedja av gatekeepers. Fyra tjejer var intresserade av att delta i fokusgruppsintervjun liksom två av ledarna, och åldern på dessa tjejer var från 14 till 19 år. Tjejgruppen består av cirka 25 – 30 tjejer som träffas ungefär en gång i veckan för att göra olika typer av aktiviteter tillsammans. Gruppens syfte är att skapa en plattform för tjejerna att integreras i samhället och skapa gemenskap och självförtroende hos tjejerna. Efter fokusgruppsintervjun valde vi att gå vidare med en fördjupad intervju med en av ledarna för gruppen, då det under fokusgruppsintervjun framkom att hon hade mycket att säga och tillföra vår forskning som skulle komplettera den förståelse vi fick under gruppintervjun. Det finns forum för ungas inflytande i Malmö som till exempel ungdomsråd som vi valt att inte fokusera på i vår studie. Anledningen till detta är att vi ville komma åt ”vanliga” unga tjejers

uppfattningar, då vi upplever att mer engagerade personer redan känner en relativt hög grad av delaktighet då de har direkta egna erfarenheter av detta. När vi vidare i uppsatsen använder uttrycket *unga tjejer*, eller i mer bestämd form *tjejerna*, så syftar vi till de tjejer som deltagit i vår studie och vi hänvisar då inte till en generalisering av alla unga tjejer i området.

7.1.2 Gatukontoret

Vi valde också att ta kontakt med anställda på gatukontoret för att få en förankring även i den offentliga organisationen när det gäller upplevelse av unga tjejers involvering i det offentliga rummet. Det var intressant för studien att ta reda på hur en anställd som på något sätt arbetar med att utforma staden tänker när det gäller inflytande, vilka som tar plats i utformningen av det offentliga rummet och hur de upplever just unga tjejers deltagande i detsamma. Urvalet av anställda grundades i förslag från vår gatekeeper på gatukontoret, med hänsyn till anställda som har kunskap om och har arbetat med just involvering av medborgare i det offentliga rummet. När vi genomförde våra intervjuer bad vi informanterna om förslag på ytterligare anställda som skulle kunna vara intressanta i vår studie och därmed använde vi oss även av snöbollseffekten i vårt urval när det gäller informanter från gatukontoret (Hennink et al, 2011). Kontakt togs via mail och totalt genomfördes fyra intervjuer med anställda. När vi omnämner de anställda på gatukontoret så syftar vi till de fyra informanter, tillika anställda på förvaltningen, som deltagit i vår studie. Dessa kommer att hänvisas till som *anställda* alternativt *informanter*. Vi är väl medvetna om att vi inte kan generalisera dessa fyra personers upplevelser och erfarenheter kring verksamheten till att omfatta alla anställdas åsikter.

7.2 Kvalitativ metod

Att använda kvalitativ metod föll sig naturligt då vi både i kontakten med de unga tjejerna i området i Malmö och med gatukontoret ville ta del av deras subjektiva uppfattningar och egna erfarenheter av unga tjejers delaktighet (Hennink et al, 2011). Valet av kvalitativ metod ger möjlighet att få förståelse för den kontext informanterna befinner sig i (ibid), något vi speciellt tillgodosåg oss i intervjun med tjejerna. Vi kom åt skillnader, likheter, personliga berättelser och sinnesuttryck hos de personer vi intervjuade som vi inte hade kunnat tillgodogöra oss med en kvantitativ metod. Ytterligare en motivering till valet av kvalitativ metod var att vi ville öppna för möjligheten att berättelserna från intervjupersonerna kunde ta sig fria former och generera i ny kunskap och förståelse. Med en kvalitativ metod avgränsas forskningen inte till

en förståelse, utan ger möjlighet för mångtydiga uppfattningar om verkligheten, vilket också bidrar till kärnan i vår forskning.

7.2.1 Fokusgruppsintervju

Det mest lämpliga för studiens syfte var att anordna en fokusgruppsintervju med de unga tjejerna. Vi såg en potentiell problematik i att intervjua de unga tjejerna en och en, då de kunnat uppfatta situationen som en aning obekvämt och finna det svårt att svara utan stöd från jämnåriga i samma situation. En ytterligare aspekt i valet av fokusgrupp var att vi ville ta del av varierande åsikter, upplevelser och fånga nyanser i en diskussion mellan tjejerna. Vi fick också en större förståelse för relationen tjejerna emellan, kontexten och livssituationen de befinner sig i genom att studera deras interaktion med varandra samt den fysiska och sociala miljön (Hennink et al, 2011).

7.2.2 Enskilda intervjuer

Vi valde bort att göra en fokusgruppsintervju med de fyra anställda på gatukontoret. Detta hade varit ett alternativ och hade möjligen genererat i en givande diskussion kring forskningsämnet, men vi ville inte förhindra att motsägande åsikter skulle kunna presenteras, vilket de kanske inte gjort om man behövt diskutera högt vad man tyckte inför andra. Det vi främst var ute efter var de enskilda uppfattningarna hos de anställda, snarare än att se interaktionen mellan dem vilket var fallet i fokusgruppsintervjun med de unga tjejerna. Fördelningen av samtalstid kan i en fokusgruppsintervju bli något ojämn, vilket bidrog till att vi istället valde enskilda intervjuer där vi skulle komma åt åsikter och längre svar från alla olika informanter.

7.2.3 Reflektioner rörande kvalitativ metod

En begränsning med kvalitativ forskningsmetod är att resultatet inte är generaliserbart över större populationer. Det finns det möjlighet till i användandet av kvantitativa metoder (Aneshensel, 2002). Resultatet i denna forskning kan inte generaliseras i bemärkelsen att alla unga tjejer i ett område i en större stad har de åsikter och upplevelser som just de tjejer vi intervjuat har. Lika lite kan vi generalisera resultatet från våra fyra informanter från gatukontorets till att gälla för alla anställda på gatukontoret. Detta är dock inget problem då studien söker efter djup i ett fåtal personers uppfattningar om detta specifika fenomen. Vi har också reflekterat över och varit ständigt medvetna om vår egen roll som forskare i brukandet av den kvalitativa forskningsmetoden. Tolkning av bland annat materialet är oundvikligt oavsett om det gäller kvantitativa eller kvalitativa data (ibid), men i det kvalitativa

arbetet blir den än mer grundläggande. Vår egen roll i forskningsprocessen diskuterade och reflekterade vi ständigt över vid konstruerandet av intervjufrågorna, under intervjuerna och allra flitigast under bearbetningen av materialet.

7.3 Intervjuförfarandet

7.3.1 Förberedelser

Studiens utgångspunkt grundas i tidigare forskning, gatukontorets uppfattningar samt teorier kring att unga tjejer inte är lika delaktiga i utformningen av det offentliga rummet som vissa andra grupper, och utifrån denna skapades våra intervjuguider (se bilagor). Intervjuguiderna var semistrukturerade, vilket innebär att vi till stor del hade färdiga öppna frågor samtidigt som vi var mottagliga för nya kunskaper och riktningar (Lantz, 2013). Vi använde Henninks et al (2011) modell för intervjuguide som liknar strukturen av en tratt med först en bred introduktion, sedan breda öppningsfrågor, smalare nyckelfrågor och slutfrågor. Guiden fungerade främst som en minneshjälp för oss som intervjuare, men vi utformade den för att främst vara logisk för informanterna, gällande exempelvis ordningsföljden i frågorna (ibid). Vi skickade ut ett informationsblad till tjejerna innan fokusgruppsintervjun där vi skrev vilka vi var och intervjuens syfte för att de skulle känna sig mer bekväma med oss och hinna fundera kring ämnet innan intervjuens start.

7.3.2 Genomförande

I både fokusgruppsintervjun och de enskilda intervjuerna med anställda på gatukontoret bad vi informanterna att välja plats för intervjuerna då vi ville att de skulle känna sig bekväma och trygga i intervjusituationen (Hennink et al, 2011). Tjejerna valde en mötesplats där de brukar hålla till och de anställda på gatukontoret valde sin egen arbetsplats. I början av varje intervju presenterade vi oss själva och det övergripande syftet med intervjuerna och studien. Vi frågade om godkännande att spela in intervjun, samt garanterade anonymitet i hanterandet av material och personuppgifter. För att skapa trygghet förklarade vi att informanterna när som helst fick avbryta intervjun och aldrig skulle känna sig tvungna att svara på en fråga om de inte ville. Vi betonade dessutom att det inte finns några rätta eller fel svar på frågorna utan att det var deras personliga åsikter vi var ute efter. Under alla intervjuer delade vi upp arbetet så att en av oss ställde frågorna och den andra antecknade. När det gäller både fokusgruppsintervjun, den enskilda intervjun med gruppens ledare och de fyra intervjuerna på gatukontoret så nådde vi en mättnad i materialet genom att samma svar och upplevelser återkom (ibid).

7.3.3 Svårigheter

Det var svårt att få tjejerna att prata och öppna sig under fokusgruppsintervjun och de upplevdes som något försynta. En möjlig orsak till att en större diskussion inte tog fart kan ha varit att vissa kände sig hämmade av att uppge sina tankar inför alla i gruppen, eller tyckte det var svårt att yttra sig på grund av de andra inte sa något. Vi tyckte oss märka det speciellt gällande en tjej som nog hade velat prata mer, men som vi tolkade blev något hämmad av de andras tystnad. Den av oss som var intervjuare påverkades negativt av den tryckta stämningen och kände sig stressad. Intervjusituationen underlättades av att antecknaren flikade in och ställde lättsamma frågor emellanåt för att försöka hålla stämningen öppen och positiv. Vidare har vi diskuterat kring vår roll och framtoning som forskare i fokusgruppsintervjun. Det är inte konstigt om man som en ung tjej inte känner sig bekväm med att det kommer två utomstående forskare från universitetet. Det var uppenbart att de inte kunde identifiera sig med oss, vilket gör ett grundande av förtroende svårare (Hennink et al, 2011). För att, innan intervjun, skapa förtroende mellan oss och tjejerna mindre hade vi som förslag till en av ledarna att vi kunde komma ett tillfälle och umgås med tjejerna innan själva intervjun. Detta blev dock aldrig möjligt då vi väldigt hastigt fick en tid för intervjun. Samma problem med osäkerhet i att samtala visade sig inte i intervjuerna med anställda på gatukontoret. Detta har säkerligen upphov i faktorer som att vi till gatukontoret ställde frågor som de var förberedda på och hade kunskap om, samt att de inte kände sig underlägsna exempelvis rent åldersmässigt.

7.4 Bearbetning av materialet

I så stor utsträckning som möjligt transkriberades intervjuerna ordagrant direkt efter att vi utfört dem. Framförallt för att kunna justera eventuella intervjufrågor eller fylla på med frågor inför kommande intervjuer. Vi valde att nyttja citat från de intervjuer vi genomfört och för att göra dem bekväma att läsa har vi i vissa fall ändrat om ordningsföljden på några ord och ibland tagit bort småord. Naturligtvis har inget innehåll eller större ordföljder ändrats. Efter transkriberingen anonymiserade vi datan så att inga namn eller yrkestitlar etcetera skulle vara identifierbara (Hennink et al, 2011). Sedan selekterade vi grovt bort information ur materialet som vi inte skulle använda. Vi fortsatte sedan, i linje med vad Hennink et al (ibid) förespråkar, med att grovt utveckla koder ur det insamlade datamaterialet. Vi tolkade intervjuerna och urskilde olika mönster i materialet; citat, olikheter, likheter, metaforer etcetera som alla kunde bidra till besvarandet av frågeställningen. Denna process gjorde vi först på var sitt håll för att se om vi skulle tolka materialet olika och därmed har vi varit öppna

för flera möjliga tolkningar. Vi utvecklade koder utifrån utgångspunkterna från forskning och teorierna, men nådde samtidigt induktiva koder som bidrog till nya teorier. Glaser (1978) menar att för att bedöma vad som är en induktiv kod så ska man tänka att den måste förtjäna att ingå i analysen; den måste vara giltig, robust och användbar för att inkluderas. Dessa riktlinjer använde vi oss av i den induktiva kodutvecklingen. Efter utvecklandet av koder i materialet diskuterade vi vad de egentligen innebar och vilka teman, ord och betydelser som ingick i koderna. Sedan började vi om från början och kodifierade materialet mer noggrant med de betydelser vi tillskrivit koderna. I linje med vad Hennink et al (2011) menar blev det tydligt att den kvalitativa forskningsanalysen innehåller inslag av både deduktion och induktion, då vi utvecklade koder på båda vis. Processen med att kodifiera och urskilja resultat fungerade i vårt fall som att skala en lök; vi började långt ut med mycket material och sedan skalade vi av skal för skal, då vi efter hand selekterade bort material för att slutligen komma in till vad som blev kärnan i vårt resultat och besvarandet av vår frågeställning. I resultatavsnittet vävs material från intervjuerna med tjejerna och med de anställda på gatukontoret samman, då vi under intervjuerna medvetet har behandlat samma teman men utifrån dessa olika perspektiv. Vi har varit tydliga i resultatet med att hänvisa till om det är tjejerna eller de anställda på gatukontoret som uttalar sig. Läsaren ska få en helhetsyn på frågan gällande involvering av unga tjejer i utformningen av det offentliga rummet; tjejernas egna uppfattningar och uppfattningarna från de som arbetar med denna fråga då de bidrar till att ge en djupare förståelse i besvarandet av frågeställningen.

7.5 Forskningsetik

När det gäller den samhällsvetenskapliga forskningen finns det en rad forskningsetiska principer som fastställts av det forskningsetiska rådet som man bör ta hänsyn till i sin forskning (Vetenskapsrådet, 2002). *Informationskravet* innebär att presentera studiens syfte för informanterna. Vi var noga med att presentera oss själva och vår forsknings syfte redan i våra första kontakter med informanterna. Vid varje intervjuuppstart var vi i enlighet med informationskravet noga med att berätta om frivilligheten i informanternas deltagande. *Samtyckeskravet* innebär att man som forskare bör inhämta undersökningsdeltagarnas samtycke när det gäller deras deltagande i undersökningen (ibid). När det gäller fokusgruppsintervjun blev detta extra viktigt eftersom att vissa av tjejerna var under 15 år, vilket innebär att vårdnadshavares tillstånd behövs för att godkänna medverkan. Vid kontakten med gruppens ledare var hon noga med att påpeka att när tjejerna ses i gruppen så är det hon som ansvarar för dem och vad de gör. Då hon är över 18 år såg vi inget problem

med detta, men för att ytterligare uppfylla samtyckeskravet skapades ett informationsblad att ge till vårdnadshavare där vi berättade om vår studie och tjejernas medverkan i densamma. *Konfidentialitetskravet* uppfyllde vi då vi var noga med att påpeka för informanterna om deras anonymitet i intervjuerna samt att all information som vi har fått genom intervjuerna har anonymiserats. Det gäller till exempel i fallet med det för studien utvalda området i Malmö där tjejerna bor. Vi har valt att inte namnge området just för att garantera tjejernas anonymitet och för att det annars hade varit tydligt vilka tjejer det rör sig om. Vidare så har detta resulterat i att vi i hänvisningen till Områdesprogrammet inte kan referera till det specifika dokument som rör just det område vi varit ute i. Istället har vi valt att hänvisa till sidan där dokumentation om alla berörda områden i Områdesprogrammet finns. Det fjärde och sista huvudkravet är *nyttjandekravet* som handlar om att den information och data som samlas in under studien endast ska användas till forskningen och inte i något annat syfte. Detta krav har vi uppfyllt då vi garanterat informanterna detta vid intervjustart samt att vi rent praktiskt endast kommer att lägga fram denna uppsats som studenter vid Lunds universitet och vidare att förvaltningen gatukontoret inom Malmö stad kommer att ta del av studien då den gjorts på uppdrag av dem.

7.6 Kunskapsanspråk

Som forskare har man ansvar över den egna forskningens tillförlitlighet och saklighet (Widerberg, 2002). Vi kan genom kvalitativ forskningsmetod aldrig göra anspråk på generaliserbara resultat, dock kan vi stärka tillförlitligheten i resultaten genom att reflektera, motivera och redovisa de val vi gjort och de resultat vi kommer fram till i forskningen. Våra val är inte gjorda rent slumpmässigt utan vi har planerat noga med eftertanke innan vi bestämt oss för frågor, urval, metod etcetera. Vad det gäller tolkning av data för resultat och analys har vi bearbetat materialet många gånger för att hitta i nycklarna i datamaterialet och besvara frågeställningen. Vi bearbetade materialet först var för sig för att fånga upp olika tolkningar och för att mer noggrant möjliggöra för fler koder och en bredare förståelse av materialet. Vad det gäller kunskapsanspråk så kan vi som nämnt aldrig fullt hävda att vi har ett generellt resultat, men våra motiveringar och transparens i utförandet av forskningen bidrar till en stark autenticitet och "giltighet" i materialet.

8 Resultat

I bearbetningen av intervjumaterialet, tillika studiens data, och urskiljandet av resultatet har vi utgått från uppsatsens frågeställning om unga tjejers möjlighet till delaktighet i det egna området, att ta plats i det offentliga rummet samt att vara involverad i utformandet av det. Vi fann centrala teman som utgör viktiga komponenter i besvarandet av uppsatsens frågeställningar, vilka redovisas nedan.

8.1 Gemenskap som verktyg för delaktighet

.../ Vi jobbar mycket med integration och sammanhållning, i en grupp. Vi lär dem att bli ett och skapar en "vi-känsla" i hela gruppen. Även att det är en öppen verksamhet där vi hela tiden får in nya personer, så brukar det bli så att de personerna stannar.

En av ledarna berättar att de jobbar hårt för att tjejerna i gruppen ska vara delaktiga i sociala evenemang och aktiviteter. Syftet med detta är att visa tjejerna vad det finns att engagera sig i, samtidigt som övriga samhället får veta att tjejerna finns. Det finns ett behov hos dessa tjejer att ha ett forum där de kan umgås, och skapa en gemensam identitet för integration. En tjej pratar varmt om tjejgruppen:

Jag tycker att tjejgruppen är jätterolig. Jag kanske inte umgås med alla som går här i tjejgruppen i skolan. Men i tjejgruppen så känns det mer som en familj liksom.

Att tjejgruppen har blivit som en familj för många av tjejerna visar på ett behov av att en sådan grupp finns för just unga tjejer. Tjejerna betonar vikten av att finna en vi-identitet där man känner sig hemma och tjejgruppen fungerar som ett verktyg för att involvera unga tjejer i samhället då det fysiska området inte bjuder in till delaktighet. Gruppen startades av några unga tjejer i området för att de upplevde att det fanns ett behov av att skapa någonting som var till för unga tjejer.

Jag tycker att vi tjejer inte tar så mycket plats, men alltså det är ju bra att tjejgruppen finns, för då känner man att man är liksom delaktig i någonting.

Det finns en vilja att vara delaktig i någonting, men trots tjejgruppens existens så upplever tjejerna att de inte tar tillräckligt stor plats i området.

8.2 Tjejer och killar

8.2.1 Sociala förväntningar

Tjejerna upplever att de inte tar lika mycket fysisk plats i området som andra grupper och skulle gärna se att de själva och andra tjejer tar och får ta mer plats i området. Idag upplever de att det framförallt är killar som vistas ute i området, på bekostnad av tjejerna, och att möjligheten för tjejerna att göra anspråk på det offentliga rummet i området är jämförelsevis liten. En tjej säger:

Det är det att om man är tjej och går ut mycket och så, så kan killarna börja snacka skit och sånt. Typ om killarna gör något, det är inte samma, det är inte så att tjejerna snackar skit. Det gör killarna.

Det finns tydliga normer kring hur man ska bete sig ute i området beroende på vilket kön man tillhör. Denna sociala aspekt kompletteras med att tjejerna även upplever ett fysiskt anspråkstagande från killarna över området, då killarna enligt tjejerna umgås i en stor grupp, att de stökar och detta skapar en ovilja och en svårighet för tjejerna att vara ute i området. Killars beteende i områdets offentliga rum styr hur tjejerna upplever att de kan bete sig och vistas i detsamma.

Alltså för att vara helt ärlig, som ung tjej så går man inte runt i området. Eller i alla fall inte på kvällarna eller så. På dagen är man ju i skolan och så /.../ som ung tjej så är det svårt att vara här ute för att om du ser något du inte borde se så är det illa.

De sociala omständigheterna som råder i området bidrar till tjejernas ovilja att vistas ute i området på kvällstid och det visar sig att tjejerna inte heller är ute i det offentliga rummet speciellt mycket på dagtid heller:

/.../ grejen är att man kan inte gå runt och vara i området utan du går dit du ska och sen går du hem.

Det offentliga rummet används inte av tjejerna för att umgås eller att bara vara i, snarare används det som en transportsträcka för dem när de tar sig till och från olika platser.

Vidare har tjejerna i gruppen olika etniska bakgrunder och många har annan etnisk bakgrund än svensk. Att killarna får ta mer plats, vara ute längre och göra saker som tjejerna inte får menar tjejerna beror på gamla traditioner och den egna kulturen:

Det kommer från långt tillbaka, det är ingenting som vi kan påverka idag liksom, utan även om det inte var ett utsatt område utan bara överlag att vi är från en annan bakgrund. Hos oss får killarna vara ute längre, alltså hur länge som helst och göra vad de vill typ. Det är så det är bara.

Kulturen skapar förväntningar när det handlar om hur killarna och tjejerna för sig i området. Killarna "hänger runt", medan tjejerna håller sig undan och inte tar del av det offentliga rummet på samma sätt. Det råder en känsla av maktlöshet och uppgivenhet hos tjejerna eftersom kulturen skapar förväntningar och strukturer och därmed är så pass djupt rotad att det inte går att göra någonting åt idag.

Och det är så i området. Det är bara killarna som hänger, för det finns inte ett gäng tjejer som hänger, så som de där ute; "Vi ska samlas där och hänga".

Tjejen uttalar det sista med tillgjord röst och tjejerna skrattar ihop eftersom de förstår ironin i det hon säger, vilket visar att det är osannolikt att tjejerna skulle vara ute i området och hänga och bara vara och ta det fysiska anspråket i området som killarna gör.

8.2.2 Fysiskt uttryck

Grejen är att innan så var det ingenting som vi unga tjejer speciellt fick ta del av, och inte killarna heller utan det hände, och gillade inte killarna det så slog de sönder det och tjejerna kunde inte göra någonting. Även om vi gillade det eller inte. Vi slår inte sönder saker men vi gillar inte heller dem.

Killarnas sätt att yttra sina åsikter kring områdets offentliga miljö tar sig fysiska uttryck, medan tjejerna tycker till i det tysta eller om de verkligen vill förändra någonting så ber de om hjälp:

Men det är mer vi som ber om hjälp, och vi brukar oftast få det vi vill, för att vi har bra anledningar.

Tjejerna tar saken i egna händer och engagerar sig mer "civiliserat" och försöker att påverka på ett demokratiskt sätt medan killarna visar sitt missnöje och uttrycker sina åsikter genom att slå sönder saker. Detta är en uppfattning som återfinns hos en informant på gatukontoret, att tjejer engagerar sig mer när tillfälle ges. Det upplevs finnas en vilja hos tjejerna att ta mer plats i anspråk och vara ute och ta för sig. Informanten på gatukontoret menar att tjejer är mer villiga att delta i till exempel arrangemang som trygghetsvandringar när killarna inte är med. Vidare framkommer genom anställda på gatukontoret att unga tjejer i allmänhet inte tar

platser i anspråk på samma naturliga sätt som killarna gör. Detta motiverar att man bör arbeta med att låta tjejerna ta en plats till sig och att det kan vara nödvändigt att till en början exkludera killar från den platsen. Informanten berättar om projektet Rosens röda matta, där just unga tjejer involverats i arbetet med utformningen av det offentliga rummet och vad involveringen lett till:

Det handlar väl om ägandeskap på något sätt liksom, att både den här tjejgruppen och alla yngre tjejer som de påverkar och kanske även då att alla i området vet om att den här ytan har tagits fram tillsammans med de här, hoppas vi ger tjejerna ett försprång till att ta platsen till sig. Och att killarna ska veta nånstans att det här kanske inte är primärt för oss, liksom, ungefär så.

Genom att ge tjejerna försprång till en plats kan känslor av ägandeskap och att vara viktig för staden uppstå. Detta försprång blir nödvändigt för att tjejerna ska ha möjlighet att ta en egen plats i anspråk i det offentliga rummet.

8.2.3 Resurser

Alltså grejen är att vårt område... Tyvärr har killarna mer, inte makt, men alla resurser går åt killarna. /.../ Och därför jobbar vi med tjejgruppen också för att de ska känna jämn makt och att de ska ha samma förutsättningar för att få all hjälp och få allting. För att jag känner att Områdesprogrammet och alla såna projekt är mer riktade åt att minska kriminaliteten som killarna håller på med, och det är ingenting som är för tjejernas skull.

Tjejerna upplever att killarna får mer resurser vilket bidrar till att ge killarna ytterligare möjlighet att ta det fysiska området i anspråk på ett annat sätt än tjejerna. Detta påverkar i sin tur tjejerna då de genom resursfördelningen erfar att de inte har samma förutsättningar som killarna. Killarna har därmed inte bara ett socialt försprång till det offentliga rummet i området, genom exempelvis normer, utan även ett resursmässigt försprång då tjejerna upplever att killarna får ett större stöd från myndigheter.

Tjejerna tar ett stort ansvar för varandra och vissa arbetar aktivt för att själva integreras och skapa deltagande för sig själva och andra tjejer i samhället. Tjejernas möjlighet till att ta plats i anspråk hämmas av killarnas utbredning i området och tjejerna upplever därför att de måste jobba hårdare för att ha samma möjligheter.

Eftersom alla resurser från till exempel Områdesprogrammen läggs på de här killarna, och att det är så mycket tid och energi som läggs på det så kan det bli bättre än vad de gör. För att ingen satsade på tjejer innan, innan tjejgruppen började, alltså det var inga aktiviteter på fritiden. Det var ingenting, alltså för två år sen var detta område som ett enda område för bara killar.

Tjejerna berättar hur de känner sig oprioriterade i området och de upplever att killarna tilldelas resurser utan att behöva fråga om det och samtidigt får tjejerna jobba hårdare för att bli prioriterade. För dem handlar det om att ta egna initiativ:

Ja alltså alla jobbar med killar. De tror att de jobbar med tjejer också, men där är typ 5 % av allting som är tjejer. Det är mycket att Arbetsförmedlingen kommer ända hit för att inte killarna ska... för att killarna är lata, så de underlättar det för dem att söka jobb... Det är mycket att killarna måste jobba, killarna måste det ena, killarna måste det andra.

Det är aktiviteter för killar och så, men det satsas väldigt lite på tjejer tycker jag... Grejen är att jag känner ingen förändring. Även om killarna jobbar så blir inte området lugnare, även om killarna är ute på en aktivitet så när de kommer tillbaka blir det likadant igen. Det händer ingenting som är på lång sikt, och jag vet att ingenting kan förändras över en dag, men Områdesprogrammet har ändå funnits i två år eller vad det är. Nej jag vet inte, personligen känner jag ingen förändring för att ja... området är precis som om Områdesprogrammet inte finns.

Många av de aktiviteter som tjejerna deltar och engagerar sig i är sådant som de själva har startat upp eller på något sätt aktivt bidrar till att skapa. Eftersom tjejerna inte får resurser i samma utsträckning som killarna indirekt får, stakar de ut sin egen väg för att nå delaktighet och integration.

Vidare så diskuterar tjejerna vad de skulle vilja ha i området om de skulle ha en plats som var deras och de uppger att de inte riktigt vet det:

Och sen så har vi alltså, typ unga tjejer, jag vet inte vad vi... alltså där är ju jättemycket brist på saker, men jag vet inte...

Även bland de anställda på gatukontoret finns en uppfattning om att det är svårt att veta vad unga tjejer vill ha i området och att överhuvudtaget få dem att vara utomhus:

Ett problem som vi har i vår yrkesroll, att det är jävligt lätt att göra saker för killar mellan 10-20, men det är ju en fotbollsplan eller nånting. Det är inte alls lika lätt att locka ut tjejer i den åldern i stan, eller ja i stan är det kanske, men inte liksom i den nära utemiljön.

Samtidigt betonar en annan anställd vikten av att unga tjejer tar plats i det offentliga rummet:

Sen handlar det ju också om att få lov att känna att man är viktig för staden och för det offentliga rummet, att man får en plats. Från att ha upplevt att man kan passera igenom men inte är en del av, till att känna att man har något slags ägarskap eller aktörskap på en plats gör rätt stor skillnad. Det är ju väldigt få platser som är skapade för och av tjejer. Det hänger säkert ihop med det att vi ser att det är väldigt få tjejer som är aktiva i rummet och interagerar med det offentliga rummet.

Rent praktiskt finns det inte många platser som är till för och utformade av just tjejer. Det finns en uppenbar uppfattning om att tjejerna inte använder det offentliga rummet, vilket motiverar ett målgruppsfokuserat arbete med tjejerna där de ges försprång till platser och möjlighet till ägandeskap.

8.3 Kunskap är makt

Att vara delaktig och bestämma över hur det ser ut i det egna området menar tjejerna att det finns hinder för:

Alltså jag tror att man kan, men man vet inte hur man ska gå till väga.

Ett kunskapsperspektiv lyfts fram gällande tjejernas möjlighet till delaktighet och uppfattningen är att unga tjejer i området inte vet hur de ska göra för att vara med och påverka. Vidare diskuterar en av ledarna huruvida hon som ung tjej känner sig prioriterad i utformningen av området:

Alltså jag som jag, ja. Men inte alla unga tjejer. För att jag har gjort mig själv prioriterad /.../ Men som ung tjej, en vanlig ung tjej, så nej.

Denna tjej har själv gjort sig prioriterad genom engagemang och delaktighet. Hon har själv skaffat sig kunskap om samhällets strukturer och delaktighetsprocesser. De andra tjejerna i gruppen har inte samma kunskaper, vilket tyder på att det behövs ett aktivt engagemang från myndighetshåll för att tjejerna ska få och sedan kunna omsätta teoretisk kunskap till praktisk delaktighet. Medborgarnas kunskap om delaktighetsprocesser har en avgörande roll i deltagandet i utformandet av det offentliga rummet menar anställda på gatukontoret:

Det finns nog grupper i samhället som tar sin plats vare sig vi vill eller inte. Om vi bygger någonting i de delarna av stan där man är mer, där man har större förståelse för hur samhällsstrukturerna fungerar och hur den demokratiska processen fungerar, så tar man sig sin rätt att uttrycka sin åsikt.

I de delar av Malmö där man kanske inte är lika väl insatt i hur det ”svenska” systemet fungerar eller liksom hur samhällsstrukturen är, där har vi ju en större skyldighet att fråga folk aktivt vad som behövs. Det ser vi ett tydligt exempel på på hur stan sköts, alltså renhållning och så /.../ I stort sett så bygger den på att om inte någon säger till att något är trasigt så lagas det inte. För att vi kan inte åka runt och titta på om alla lamporna funkar. Det funkar jättebra i västra delen av Malmö för om ett gruskorn ligger fel, så får vi höra det ganska snabbt, men i östra delarna av Malmö så får vi aldrig veta om något är trasigt för man vet inte vart man ska vända sig. Och att man kanske bara vänjer sig vid det också. Så där har vi väl ett stort ansvar att fråga.

En större kunskap och förståelse för samhällsprocesser genererar i större påverkan och självförtroende att vara delaktig i involveringsprocesser. Informanten menar också att i de fall där kunskapen och förståelsen om dessa processer är lägre, så finns det också ett större ansvar hos gatukontoret att söka upp dessa grupper och sprida kunskap.

Vilka är det då konkret som hörs i utformandet av det offentliga rummet enligt anställda på gatukontoret?

Det är jättetydligt en maktfråga vem det är som tar sig rätten att tycka till och vem som får och har möjlighet att göra det. Dels är det de formella systemen; om man tittar på samråden så vet vi sen länge att det mest är äldre män och privilegierade grupper som dyker upp och som talar /.../ när det handlar om andra typer av inflytande, till exempel att ta plats i anspråk själv är min tanke att det är jättetydligt en klassfråga och en fråga om etnicitet också.

Flera bakgrundsfaktorer som kön, ålder, klass och etnicitet spelar in när det gäller vilka som tar plats i det offentliga rummet och i utformningen av detsamma, vilket ytterligare stärker uppfattningen om att unga tjejer i ett mer utsatt området är en grupp som inte tar plats varken fysiskt i området eller i utformandet av detsamma. Uttrycket ”tar sig rätten” antyder att vissa grupper är mer benägna än andra att faktiskt använda den rätt som alla teoretiskt har när det gäller att vara delaktig i det offentliga rummet.

En anställd menar att hen vill att gatukontoret jobbar mer målgruppsinriktat än idag för att jämna ut skillnaderna mellan dem som man skapar platser för och för att låta olikheter prägla samhället och utformandet av detsamma, samt vikten av att involvera medborgarna i denna process:

Och dessutom så finns det ju andra personliga erfarenheter som vi inte har, så för att kunna bygga bra platser som funkar för de människor som ska använda dem så måste man prata med de människorna.

Ja jag tror att det blir rikare utbud, alla människor är ju olika, vi har ju olika funderingar och värderingar och drömmar och jag tror att får vi medborgarna att komma till tals så tror jag vi får en rikare stadsmiljö än vi får om bara vi så att säga sitter och planerar...

Människors olikheter kan därmed bidra till att skapa en mer varierad miljö vilket är viktigt för att staden ska vara till för alla. Detta visar hur viktigt det är att fokusera specifikt på grupper som är underrepresenterade i utformningsprocesser och just involveringen av unga tjejer då denna grupp har andra önskemål och behov än andra grupper. Informanterna på gatukontoret upplever att det finns svårigheter i hur gatukontoret och andra myndigheter ska ta kontakt med mindre hörda grupper, som unga tjejer, för att få deras synpunkter. En upplevelse bland informanterna är att man på gatukontoret inte kan förvänta sig att tjejerna ska komma till dem eftersom att de inte har kunskap eller förtroende.

Tjejerna var rörandet överens om att det bästa sättet att bli kontaktade på av myndigheter är att dessa kommer ut och pratar med dem ansikte mot ansikte för att kunna få direkt respons:

Jag tror det skulle vara lättare om de typ gick ut i organisationerna och typ frågade dem. Om typ de som är med där. Det är rätt bra. Jag tycker att det var väldigt bra att ni kom hit.

Jag tror att man ska gå ut till organisationerna för att man hade inte fångat dem annars. För att går du ut till en ungdomsorganisation så fångar du en grupp, inte en person. Så jag tror att det är det.

Tjejerna tyckte att det var bra som vi intervjuare gjorde, att vi kom dit och träffade dem personligen, och pratade öppet om åsikter, synpunkter och önskemål med dem även om vårt syfte skiljer sig från gatukontorets. Tjejerna är inte är vana vid att bli hörda på detta sätt, vilket också visar sig i missnöjet kring att det inte finns en öppenhet i diskussionen när det gäller deras deltagande och påverkan:

Alltså vi bestämmer ju inte vad som föreslås, vi får bara rösta om vi håller med eller inte.

Genom att begränsas till att få stängda frågor eller inga frågor alls, upplever de att de inte är delaktiga och inte heller kan påverka det egna området.

8.4 Brist på förtroende

Alltså det beror på hur villiga de är på att lyssna för man kan ju typ kontakta dem hur som helst, men de lyssnar ju typ inte. Alltså man vet aldrig om de kommer kolla på det (förslaget förf. anm.) eller inte. Därför är det bättre att man träffar dem.

Det finns en skepsis från de unga tjejerna att försöka påverka då de är osäkra på hur en myndighet som gatukontoret tar tillvara på deras åsikter. Det finns inget stort förtroende eller förhoppningar om att kunna påverka, vilket bidrar till låg känsla av involvering. En informant från gatukontoret pratar om förtroende i förhållande till att involvera medborgare i utformningen av det offentliga rummet; om man börjar involvera och det sedan inte blir något av projektet kan förtroende från medborgarna förloras. Det kan göra att vissa anställda hellre avstår från att involvera medborgare än att göra dem besvikna. Vidare betonar anställda att de måste visa att gatukontoret lyssnar och vill ta tillvara på medborgarnas åsikter, då skapas förtroende:

Det finns en skepsis när man pratar med grupper som inte är privilegierade av olika anledningar. Man förväntar sig inte att bli tagen på allvar, att bli lyssnad på. /.../ Vi måste kunna bevisa att vi menar allvar. Att vi faktiskt vill lära oss av alla grupper.

Sen så tror jag att det har sociala effekter också såklart med delaktighet och demokrati, inflytande, tillit till samhället... men det måste vi liksom bevisa att vi är värda. Men om vi kan bevisa det så tror jag att vi kan, att det kan ge effekter som naturligtvis inte stannar vid gatukontoret utan som handlar om hela liksom, det här offentliga samhället.

Skulle en förvaltning som gatukontoret arbeta mer med de unga tjejerna och öka deras förtroende för gatukontoret samt göra dem delaktiga så skulle effekterna kunna sträcka sig långt bortom deras verksamhetsområde.

9 Analys

Studiens resultat visar att tjejerna upplever att killarna av olika anledningar hindrar tjejernas aktivitet i det offentliga rummet i området. Analysen tar tjejernas perspektiv i anspråk, vilket innebär att utgångspunkten inte tar hänsyn till killarnas förståelse, något vi är medvetna om behövs för att få en helhetsbild av situationen i området.

9.1 Gemenskap som verktyg för delaktighet

Då tjejerna i området inte fått en specifik plats, och inte heller tagit en egen plats i anspråk i områdets offentliga rum så har de själva skapat ett forum genom vilket de får utlopp för viljan att integreras, för gemenskap och skapandet av tillhörighet. Tjejgruppen har blivit ett verktyg för social integrering på eget initiativ, men fysiskt anspråkstagande är fortfarande något som tillhör killarna i området. Tjejerna har själva skapat ett sammanhang och vi tolkar det som att deras sammanhållning i tjejgruppen har skapats ur den underprivilegierade position de har i likhet med killarna i Sernhedes studie (2007). Han menar att det handlar om att känna en tillhörighet till något, en tillhörighet som dessa killar upplevde att de inte kunde få ute i samhället. Detta blir viktigt rent personligt för att känna meningsfullhet och att man har en plats i samhället. Tjejerna har en viss typ av deltagande i samhället genom den egna gruppen, men sett till områdets fysiska rum så är deltagande närmast obefintligt. Det går emot gatukontorets mål om *Ett Malmö där man hellre är ute än inne*, och motiverar därför specifik involvering av dessa tjejer. För att tjejerna aktivt ska ta mer plats i det offentliga rummet i området så krävs en ansträngning från gatukontoret då det är viktigt, både för demokratin men också för tillhörighet på det personliga planet, att platser utformas av de som ska använda dem (Sennett, 2008). Tjejerna i tjejgruppen känner en tillhörighet genom gruppen, men den har skapats på eget initiativ och innan gruppen fanns hade de inte denna typ av gemenskap. Därför är det viktigt att det finns forum där viljan till delaktighet kan uttryckas. Enligt Sennett (ibid) går man miste om denna tillhörighet om man inte blir involverad och detta kan leda till negativa uttryck för utanförskap. Vidare måste det finnas orörda ytor som kan tas fritt i anspråk för att olikheter ska kunna ta och utforma unika platser i det offentliga rummet (ibid). Många anser att de platser som finns för unga i samhället idag är för välplanerade, unga behöver ogjorda ytor där de själva kan skapa sin egen plats och påverka den (Tallhage, 2000). De unga i staden blir viktiga för att göra just detta; att lägga grunden till en mångfald i samhället och att själva känna meningsfullhet (Sennett, 2008). Tanken på att ha ogjorda ytor i det offentliga rummet, till förmån för fritt spelrum för unga, är god eftersom alla medborgare ska kunna vara med och skapa en plats i ett heterogent samhälle. Det problematiska blir när

vissa grupper, så som de unga tjejerna, inte har samma möjlighet som vissa andra att ta denna fria plats i anspråk och utforma den till sin. Därför behöver de hjälp och ett försprång med att ta platser i anspråk för att sedan kunna utforma dem till sina egna.

Det finns en god gemenskap tjejerna emellan parallellt med att det finns en hel del problem i området, och en sådan dubbelhet återfinns även i Sernhedes studie (2007). Gemenskapen är något att ta tillvara på i arbetet med att skapa involvering och lika delaktighet i området. Gemenskapen kan likt tjejgruppen bli ett verktyg för att skapa möten mellan grupper och myndigheter som gatukontoret samt bidra till ett mer inkluderande område.

9.2 Förväntningar på tjejer och killar

9.2.1 Sociala förväntningar

Tjejerna upplever att det finns förväntningar på hur de som unga tjejer ska bete sig i det offentliga rummet i området, samtidigt som killarna i området har andra förväntningar på sig. Deras upplevelser av att vara delaktiga i det egna området påverkas av dessa förväntningar på det viset att de inte förväntas ta plats i området och de själva menar att de borde ta mer plats i anspråk. De rådande normerna kring kvinnligt och manligt som påverkar vem som tar plats ute i det fysiska området gör det svårt för tjejerna att bryta detta mönster och bli delaktiga i det offentliga rummet då dessa normer ständigt reproduceras (Ambjörnsson, 2004). Det finns förväntningar på hur man ska bete sig utifrån vilket kön man har, och följer man inte dessa så kommer det att få konsekvenser som skapar ytterligare hinder för tjejerna att vara ute i området. Ett exempel på detta är att tjejerna upplever att killarna pratar skit om dem om de är ute mycket i området, eftersom det är förknippat med killarna där att vara ute och umgås i området. Det kan vara svårt att förändra strukturer eftersom förväntade beteenden reproduceras genom normer. Tjejerna är själva inte i stånd att bryta normerna, då de redan uppfattar sig själva som underlägsna i anspråkstagandet av områdets offentliga rum. Genussystemets särhållande och hierarki där det manliga rankas högre än det typiskt kvinnliga bidrar till ytterligare en svårighet för tjejerna att förändra denna struktur då de utifrån sitt kön är lägre stående i denna hierarki (Hirdman, 1988). Tjejerna i studien menar att det finns en kulturell aspekt när det gäller traditioner och förväntningar på det kvinnliga och manliga, och att detta bidrar till de olika gruppernas beteenden. Det faktum att killarna får vara ute i området sent på kvällarna medan tjejerna inte får det bidrar till att killarna får ett försprång gentemot tjejerna när det gäller att ta platser i anspråk i det offentliga rummet. Även i Sernhedes (2007) studie lyfts förväntningar på tjejer och killar fram, då tjejerna uppger att de

förväntas hjälpa till hemma i högre utsträckning än sina egna bröder. Dessutom får killarna mer fritt spelrum när det gäller det egna bostadsområdet. Vår studie, i enlighet med Jacobsons (2008), förstår det som att tjejerna i området uppvisar mer vilja till engagemang än vad killarna gör, men denna vilja hämmas av just normer och förväntningar på dem som unga kvinnor.

9.2.2 Fysiskt uttryck

Det finns en strukturell skillnad mellan tjejerna och killarna i området när det gäller att uttrycka sina åsikter rörande det offentliga rummet. Tjejerna menar att killarna tar sig rätt att uttrycka sig på ett mer fysiskt sätt genom förstörelse när de inte är nöjda. Tjejerna å andra sidan uttrycker sig snarare genom tystnad. Uttrycken kan ses som produkter av normer kring maskulint och feminint, där de maskulina normerna handlar mer om fysiska uttryck medan tjejerna förväntas vara försynta (Ambjörnsson, 2004). Det manliga uttrycket påverkar tjejernas möjlighet till delaktighet i det egna områdets offentliga rum, då killarna syns mer och tar mer plats medan tjejerna snarare agerar i det tysta. Vi menar inte att tjejerna borde agera mer ”maskulint”, men vi menar att det krävs förståelse för dessa strukturella uttryck för att kunna förändra dem. Tjejernas tystnad behöver inte betyda att de inte vill eller behöver bli hörda, snarare handlar det om att killarnas beteende i områdets offentliga rum överröstar tjejerna. Man bör se djupare än att bara försöka jobba ytligt med att dämpa killarnas missnöje och istället gå på djupet med strukturerna och ojämlikheten i anspråkstagandet. För att tjejernas teoretiska rättigheter grundade i barnkonventionen och Malmö stads policy om ungas inflytande ska tas tillvara så är det viktigt att se bortom de mest uppenbara problemen i området och från grunden fokusera på de strukturella skillnaderna.

Killarna i området identifierar sig med och befinner sig i det offentliga rummet medan tjejerna snarare umgås i de mer privata områdena. Killarna kan i detta fall ses som etablerade i det offentliga rummet, då de etablerade enligt Elias (2010) har en tydlig gruppering och samhörighet uppbyggd av interna normer och värderingar. Tjejerna å andra sidan befinner sig sällan i det offentliga rummet, utan använder det bara som en transportsträcka, vilket gör att de kan ses som mindre etablerade och därmed som outsiders i det offentliga rummet. Tjejerna hindras från att ta sig igenom de etablerades barriär in i det offentliga rummet (ibid). Dessa maktstrukturer skulle kunna hävas genom tjejernas inträde på områdets ytor, det vill säga på killarnas arena. Detta är dock inget tjejerna har möjlighet till helt på egen hand, utan där har gatukontoret ett stort ansvar i sin möjlighet att arbeta målgruppsinriktat, och därmed öka de unga tjejernas inflytande över det offentliga rummet.

9.2.3 Resurser

Fördelningen av resurser i området framstår som en nyckel i arbetet med att göra de unga tjejerna delaktiga. Deras upplevelse av den aktuella situationen är att killarna i området indirekt tilldelas mer resurser bland annat genom Områdesprogrammets satsningar på att minska kriminalitet och skadegörelse i området eftersom det enligt tjejerna främst är killar som umgås i gäng och stökar. Tjejerna uppfattar att myndigheterna anser att killarna är problemet, genom de riktade satsningar som görs. De känner att de som tjejer inte prioriteras, något som kan ses som problematiskt då det trots ett gott syfte med satsningarna bidrar till att stärka killarnas position i hierarkin snarare än att hjälpa tjejerna (Hirdman, 1988). Det finns en uppfattning bland tjejerna att killarna kan göra vad som helst, eller snarare att de gör vad som helst och lite hur de vill, och att de därför får mer hjälp och resurser vilket bidrar till att killarna själva inte behöver fundera kring sin egen delaktighet eller vara aktiva i sitt engagemang. De slussas in i stödprocesser utan att behöva be om hjälpen. Samtidigt upplever tjejerna att de själva får arbeta hårdare för att få resurser och hjälp, vilket skulle kunna bidra till en skenbar tro om att de inte behöver lika mycket resurser som killarna. De behöver troligtvis inte samma typ av stöd som killarna, snarare handlar det om att tjejerna behöver stöttas i processen att bli delaktiga i det offentliga rummet där de idag inte tar plats. Naturligtvis finns alternativet att tjejerna inte vill vara ute i området, och att det är därför de inte syns ute men genom tjejernas berättelser förstår man att det ligger djupare än så. Det finns en vilja i tjejgruppen att vara ute i området mer, men de hindras av de strukturer som råder och därför reflekterar de knappt kring alternativet att vara utomhus. Förebyggande arbete blir därför viktigt, att inte bara satsa resurser där man ser problem idag utan möjligen kan lösningen ligga i att lyfta fram de grupper som idag inte synliggörs för ett mer jämställt och stabilt område för alla. I detta fall så handlar det om att inte bara lägga resurser och fokus på killarna som ses som problemet av tjejerna, utan att också visa andra grupper som tjejerna att man vill satsa på dem och att de är viktiga för området och staden.

9.3 Kunskap är makt

Tjejernas upplevelse av delaktighet i det offentliga rummet påverkas av deras möjlighet till förståelse kring hur man kan påverka och ta del i olika involveringsprocesser. Alla tjejerna har inte kunskap gällande hur man gör sin röst hörd eller vem de ska vända sig till. När de väl hörs så får de inte alltid heller gehör på detta. Viljan till engagemang och delaktighet finns, som nämnt tidigare, även hos de tjejer som Jacobson (2008) intervjuat, men de vet inte heller hur de ska gå till väga och de upplever inte att de har möjlighet till delaktighet. Denna

kunskapsbrist samt frånvaro av förtroende hos tjejerna i vår studie kan bidra till att de inte uppmuntras till engagemang och aktivitet i det offentliga rummet. En förklaringsmodell till att de inte har tillräcklig kunskap återfinns i det intersektionella perspektivet där faktorer som kön, ålder och bostadsområde i detta fall ses som samverkande faktorer och bidrar till att tjejerna inte har den kunskapen om det egna deltagandet som de skulle kunna ha (De los Reyes & Mulinari, 2005). Det handlar om att tjejerna inte bara är tjejer, utan också att de är unga och till exempel inte har rösträtt och samma kunskap som vuxna när det gäller delaktighet. Det finns en uppfattning bland informanterna på gatukontoret om att medborgare i vissa mer socialt utsatta områden i Malmö inte är lika insatta i hur samhällsprocesser fungerar, vilket i sin tur ger anledning att återigen påpeka vikten av att gatukontoret fokuserar extra mycket på dessa grupper som inte tar samma utrymme i utformandet av det offentliga rummet. Som en produkt av det intersektionella perspektivet kan man få förståelse för vilka grupper som inte hörs och anledningarna till detta. Involvering av dessa unga tjejer från ett socialt utsatt område i Malmö kan i det långa loppet gynna både tjejerna, gatukontoret och samhället i stort då de demokratiska värdena tas tillvara och tjejerna på ett personligt plan kan känna meningsfullhet. Att inte bli hörd i frågor som rör det egna livet och utformningen av samhället kan få konsekvensen att identifikationen med den egna platsen i samhället blir hämmad, vilket Sernhede (2007) lyfter i sin studie då han menar att marginalgrupper har svårigheter med att på egna villkor göra sina röster hörda. Vidare kan effekterna av att inte uppleva delaktighet, i tjejernas fall delaktighet i det offentliga rummet, skapa låg känsla av sammanhang; KASAM (Antonovsky, 2005). Detta innebär en låg känsla av begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet över den egna situationen vilket påverkar hälsan, den personliga utvecklingen och det vidare engagemanget till delaktighet.

9.4 Brist på förtroende

Tjejerna har inte något etablerat förtroende för myndigheter som gatukontoret då de tidigare inte blivit erbjudna att delta i någon organiserad utformning av det offentliga rummet. De känner sig osäkra på om de faktiskt blir lyssnade på. Ett ömsesidigt förtroende skulle kunna skapas vid involvering och delaktighet, vilket bidrar till att skapa ett mer demokratiskt och representativt samhälle precis som syftet med barnkonventionen och *Jag bor i Malmö*-policyn är. Tjejerna själva kommer inte att söka upp myndigheter, i brist på tron att kunna påverka, utan det krävs en ansträngning från myndigheter som gatukontoret att ta tillvara på tjejernas vilja till deltagande. Med upprättat förtroende kan tjejerna fortsätta sitt engagemang och fördjupa sin delaktighet i ett område de då förhoppningsvis har tagit större anspråk på.

För att involveringen av unga tjejer från myndigheternas håll ska bli lönsam så krävs det att de sistnämnda ser tjejerna som en resurs snarare än en börda (Tallhage, 2000). Det behövs även en vilja att skaffa kunskap, upprätta respekt, och att visa ett genuint intresse för tjejerna, vilket då kan skapa den meningsfullhet hos tjejerna som även barnombudsmannen (u.å.) förespråkar att myndigheter ska ha gentemot unga. Utan förtroende för myndigheter kommer tjejerna troligtvis inte att uppleva att de kan påverka i processer som rör ett organiserat utformande av det offentliga rummet, samtidigt som det saknas kunskap hos tjejerna om hur de själva kan gå till väga för att påverka i processer som detta utformande. Brist på förtroende samt att inte ha tillräcklig kunskap är uppenbarliga hinder för tjejernas involvering i utformandet av det offentliga rummet.

10 Slutsatser

Vår studie visar att de unga tjejerna i det utvalda området i Malmö har en vilja till delaktighet i det offentliga rummet, men de upplever flera begränsande faktorer för att få utlopp för denna. Killarnas fysiska anspråkstagande på det offentliga rummet i området, de sociala förväntningarna på tjejerna, upplevelsen av att inte vara prioriterad, okunskap och ett lågt förtroende för myndigheter som gatukontoret bidrar alla till de unga tjejernas upplevelser av begränsande möjligheter till att vara delaktiga i det egna området. Tjejerna är inte ute i det offentliga rummet på samma vis som killarna är, utan umgås snarare i hemmet. Det finns en upplevelse hos tjejerna att traditioner styr hur uppdelningen i området ser ut. Informanterna på gatukontoret har en uppfattning om att man tidigare inte nått ut till just unga tjejer, och därmed behövs nu verktyg för att göra detta. Gatukontoret gynnas i sitt arbete av att unga tjejer får inflytande i besluts- och planeringsprocesser gällande det offentliga rummet, då de unga tjejerna är experter på att vara just unga tjejer i sitt eget område. Tjejgruppen skulle kunna fungera som ett verktyg för gatukontoret för att nå ut till tjejerna. Delaktighet kan bidra till meningsfullhet för tjejerna själva, samtidigt som det stärker den demokratiska processen och gatukontorets arbete med att utforma offentliga platser och skapa en stad som representerar mångfalden.

Vi anser att vi skapat flera ingångar för vidare forskning kring delaktighet och involvering i det offentliga rummet. Exempelvis skulle en senare studie djupare kunna röra förhållandet mellan killarna och tjejerna i området genom frågor som: Hur ser killarna på situationen? Kan situationen förändras genom både killars och tjejers ansträngningar? Vilka mer specifika normer styr förhållandena i området? Dessa frågor skulle kunna ge en helhetsbild av områdets offentliga rum och utifrån detta bidra till att uppfylla gatukontorets vilja och behov att nå subjektiva uppfattningar hos olika medborgare för att kunna skapa en stad för alla.

Referenslista

Ambjörnsson, Fanny (2004). *I en klass för sig: genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Diss. Stockholm: Univ., 2004

Aneshensel, Carol S. (2002). *Theory-based data analysis for the social sciences*. Thousand Oaks, Calif.: Pine Forge Press

Antonovsky, Aaron (2005). *Hälsans mysterium*. Ny utg. Stockholm: Natur och Kultur

Barnombudsmannen (u.å.). *Barns och ungas rätt till inflytande i kommuner och landsting*.

Hämtad från:

http://www.barnombudsmannen.se/Global/Publikationer/Faktablad/Faktablad3_inflytande11.pdf

De los Reyes, Paulina & Mulinari, Diana (2005). *Intersektionalitet: kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*. 1. uppl. Malmö: Liber

Elias, Norbert & Scotson, John L. (2010). *Etablerade och outsiders*. 2. utök. och rev. uppl. Lund: Arkiv

Glaser, Barney G. (1978). *Theoretical sensitivity: advances in the methodology of grounded theory*. Mill Valley, Calif.: Sociology Press

Hennink, Monique M., Hutter, Inge & Bailey, Ajay (2011). *Qualitative research methods*. Los Angeles: SAGE

Hirdman, Yvonne (1988). Genussystemet: reflexioner kring kvinnors sociala underordning. *Kvinnovetenskaplig tidskrift*. 1988:3 s. 49-63

Jacobson Pettersson, Helene (2008). *Socialt medborgarskap och social delaktighet: lokala upplevelser bland unga kvinnor och män med utländsk bakgrund*. Licentiatavhandling Växjö : Växjö universitet, 2008

Lantz, Annika (2013). *Intervjumetodik*. 3., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Malmö stad (u.å). *Välkommen till gatukontoret*. Hämtat 2014, maj 19 från
<http://www.malmo.se/Kommun--politik/Om-oss/Forvaltningar--bolag/Gatukontoret.html>

Malmö stad (2010). *Områdesprogrammet*. <http://www.malmo.se/Kommun--politik/Sa-arbetar-vi-med.../Omradesprogram/Dokumentation/Omradesbeskrivningar.html>

Malmö stad (2012). *Jag bor i Malmö – Policy för ungas inflytande*.
<http://www.malmo.se/Kommun--politik/Sa-arbetar-vi-med.../Folkhalsa/Ungas-inflytande.html>

Malmö stad (2014). *Malmö i korta drag*.
<http://www.malmo.se/download/18.1555cde01439069ae701fec/1390808863588/Malm%C3%B6+i+korta+drag.pdf>

Sennett, Richard (2008). *The uses of disorder: personal identity and city life*. New Haven, Conn.;London: Yale University Press

Sernhede, Ove (2007). *Alienation is my nation: hiphop och unga mäns utanförskap i Det nya Sverige*. [Ny utg.] Stockholm: Ordfront

Socialdepartementet (2014). *Konventionen om barn rättigheter*. Stockholm: Regeringskansliet

Tallhage Lönn, Iréne (red.) (2000). *Unga är också medborgare: om barns och ungdomars inflytande i planeringen*. 1. uppl. Karlskrona: Boverket

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Hämtad från: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Widerberg, Karin (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur

Bilaga 1 (intervjuguide gatukontoret)

Introduktion: Presentera oss, vårt syfte och vår uppsats, att de kommer få ta del av den. Fråga om det är okej att vi spelar in, etiska aspekter. Betona att det är deras uppfattningar vi vill åt.

1. Vem är du?
2. Vad arbetar du med på gatukontoret?
3. Hur arbetar du specifikt med involvering av medborgare i stadsplaneringen?
4. Vad anser du om att involvera samhällsmedborgarna i planeringen av det offentliga rummet? (Specifika grupper?)
5. Vad innebär inflytande i stadsplaneringen för dig?
6. Upplever du att det är vissa grupper av samhällsmedborgare som tar mer plats än andra i planeringen av det offentliga rummet?
7. Hur arbetar gatukontoret med att involvera samhällsmedborgarna i planeringen av det offentliga rummet?
8. Känner du till ”Jag bor i Malmö”- policyn om ungas inflytande? Hur arbetar ni för att följa denna?
9. Hur uppfattar du möjligheterna att involvera unga tjejer i stadsplanering och utformning av det offentliga rummet?
10. Hur tror du att unga tjejer uppfattar ert arbete med medborgardialog?
11. Vilka hinder finns för att involvera unga tjejer i stadsplanering?
12. Vilka hinder upplever du i ditt arbete med involvering av medborgare?
13. Hur tror du att man påverkas som ung tjej av att vara delaktig i planeringen av det den egna staden?
14. Hur tror du att specifika områden påverkas, både fysiskt och socialt, av att samhällsmedborgare involveras i stadsplaneringen?
15. Hur kommer gatukontoret att arbeta med involvering av medborgarna i stadsplaneringen framöver? (Behov? Resurser? Grupper?)
16. Hur tycker du att gatukontoret borde arbeta med att involvera samhällsmedborgare i stadsplaneringen? (Unga tjejer?)
17. Finns det någon annan på gatukontoret som du tycker vi kan intervjua angående involvering av samhällsmedborgare i stadsplaneringen?
18. Slutligen, är det någonting du vill fråga oss eller funderingar överlag?

19. Tack för din tid!

Bilaga 2 (Fokusgruppsintervju med tjejgruppen)

- Kul att ni vill vara med! Tack!
- Berätta vilka vi är, namn, var vi bor, vad vi pluggar.
- Syftet med uppsatsen – vad man som ung tjej i Seved tycker om och vill ha i samhället och om man får och vill vara med att bestämma i området. Detta kommer sen de som beslutar om det här att få ta del av.
- Berätta vem som ställer frågorna och vem som antecknar. Tar en paus i mitten och byter.
- Är det okej om vi spelar in? Ant. vi tar är ifall det händer något med inspelningen, som ett stöd, ingen bedömning.
- Berätta att allt är anonymt, även om man säger sitt namn så kommer det inte att stå med i uppsatsen.
- Det viktiga är att man säger vad man tycker och tror, det finns inget rätt och fel.
- Man måste inte svara om man inte vill. Alla är olika. Alla svar är lika mycket värda och hjälper oss jättemycket.
- Det viktigaste är inte att ni svarar på våra frågor, utan att ni diskuterar med varandra.
- Berätta att diskussionen får ta så lång eller kort tid som den gör, men att vi tänker ungefär 1 h - 1 ½ h.
- *Har ni några frågor nu innan vi börjar?*

1. Runda: Vem är du? (Namn, ålder, var man bor, favoritmat)
2. Vad gör ni på fritiden?
3. Hur trivs ni i området (utomhus)? *Varför?*
4. Känner ni er trygga i ert område? *Varför?*
5. Vad är bra med ert område?
6. Vad är mindre bra med ert område?
7. Vem eller vilka bestämmer över hur det ser ut i ert område? (Utemiljön här i Seved)
8. Känner ni att ni får vara med och bestämma över hur det ser ut i ert område? Hur?
9. Vill ni vara med och bestämma?

10. Vad tänker ni på när vi säger demokrati? (Koppla till pappret med ord)
11. Vad betyder delaktighet och inflytande i samhället för er?
12. Känner ni er delaktiga i samhället? (Hur är ni delaktiga?)
13. Vem vänder ni er till om ni vill vara med och bestämma om hur det ser ut i ert område?
14. Har ni förtroende för de som bestämmer?
15. Känner ni att ni kan uttrycka era åsikter om ert område? Är det okej att tycka annorlunda?
16. Känner ni att ni får ta lika mycket plats som andra grupper här i området? (Hur?)
17. Hur kan de som bestämmer om ert område göra så att ni får vara med?
18. Hur vill ni att de som bestämmer ska ta kontakt med er för att få era åsikter? (ge förslag om det behövs, sociala medier, komma till någon speciell plats i området, skola osv.)
19. Vad skulle ni vilja ha här i området som inte finns idag, om ni fick bestämma?
20. Vad tycker ni att det finns att göra för olika grupper av människor i ert område? (t.ex. för småbarn, äldre personer, ungdomar). Känner ni att det finns något för alla? Vad?

Bilaga 3 (intervju med Nasrin)

1. Berätta lite om dig själv
  - Utbildning, skola?
  - Engagerad på fritiden?
2. Vad är det som gör Seved till ett bra ställe att bo på för dig?
3. Vad finns det för problem i området för en ung tjej?
4. Hur upplever du att man som ung tjej kan påverka sitt område?
5. Känner du att du kan det?
6. Vilka möjligheter finns det idag?
7. Hade du velat påverka mer?
8. Har ni fått vara med att planera/tycka till om något i området?
9. Finns det någon kontakt med unga tjejer och kommunen?
10. Hur går man tillväga om man vill påverka något i området idag som ung tjej? Vet man vilka möjligheter man har?
11. Vad betyder inflytande i samhället för dig?
12. På vilket sätt ska gatukontoret kontakta unga tjejer för att få era åsikter om utemiljön?
Vad tycker du?
13. Känner du dig prioriterad som ung tjej i Seved när det gäller planeringen av området?
14. Vad skulle unga tjejer i Seved behöva? (utemiljön)
15. Utgå från förra intervjun, då nämnde du någonting om att killarna får mer resurser (ex områdesprogrammen)...
16. Vad tycker du om att killarna prioriteras mer?
17. Hur är uppdelningen i umgänge generellt här i området, är det uppdelat mellan tjejer och killar eller umgås man med varandra oavsett kön?
18. Finns det platser i Seved där både tjejer och killar vistas? Vilken typ av plats skulle man kunna samsas på allihop? (behöver inte vara något som finns idag).
19. Tjejgruppen är ett sätt att stärka tjejer.
  - Vad brukar ni göra?
  - Hur kan man använda tjejgruppen som ett redskap för att tjejer ska ta mer plats ute i samhället (framför allt fysiskt).

20. På vilka andra platser i Malmö brukar du och dina kompisar hänga förutom här i området?

21. Känner du dig trygg på andra platser i Malmö?